

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.06.2009, sp. zn. 29 Cdo 2917/2007, ECLI:CZ:NS:2009:29.CDO.2917.2007.1

Číslo: 42/2010

Právní věta: Žalobou podle § 80 písm. c) o. s. ř. se nelze úspěšně domáhat určení "neplatnosti" přezkumného jednání konaného dle § 21 zákona č. 328/1991 Sb. Úpadce, který byl konkursním soudem nesprávně vyloučen z možnosti účastnit se přezkumného jednání a tím i z možnosti popřít některou z přihlášených pohledávek za účelem vyloučení účinků předjímaných ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007), může žádat konkursní soud, aby do upraveného seznamu přihlášených pohledávek, který zachycuje výsledek přezkumného jednání a který tvoří součást zápisu o přezkumném jednání, zapsal jeho popření pohledávky. Takový návrh lze úspěšně podat jen do doby, než nastanou účinky zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení. Proti rozhodnutí soudu o takovém návrhu je přípustné odvolání; odvolání může podat úpadce a konkursní věřitel dotčené pohledávky. Při rozhodnutí o takovém návrhu zkoumá konkursní soud pouze to, zda jsou splněny předpoklady pro dodatečný zápis popěrného úkonu úpadce do seznamu. Jakmile nabude právní moci usnesení, jímž konkursní soud návrhu úpadce vyhoví, provede takový zápis v seznamu i technicky s vyznačením údaje o datu doplnění, důvodu doplnění a o tom, kdo seznam takto doplnil. Vyjde-li skutečnost, že úpadce byl konkursním soudem nesprávně vyloučen z možnosti účastnit se přezkumného jednání a tím i z možnosti popřít některou z přihlášených pohledávek za účelem vyloučení účinků předjímaných ustanovením § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007), najevo až po zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení, může dřívější úpadce takovou námitku uplatnit v rámci obrany proti nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce na jeho majetek na základě exekučního titulu, jímž má být seznam přihlášek. Soud výkonu rozhodnutí v takovém případě prověří, zda jde o námitku opodstatněnou. Povinnému, který měl do skončení konkursu vedeného na jeho majetek možnost vznést návrh na doplnění popěrného úkonu na upravený seznam přihlášených pohledávek, avšak neučinil tak, již uvedená obrana v rámci vykonávacího (exekučního) řízení k dispozici není.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.06.2009

Spisová značka: 29 Cdo 2917/2007

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 21 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 23 odst. 1 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 45 odst. 2 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 80 písm. c) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 10. 6. 2005 zamítl Krajský soud v Ostravě žalobu, kterou se úpadce J. M. Coby žalobce domáhal vůči žalovanému správci své konkursní podstaty určení, že přezkumné jednání, konané ve věci u Krajského soudu v Ostravě dne 13. 10. 2003, je neplatné (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud dospěl k závěru, že žalobce nemá ve smyslu § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, na požadovaném určení naléhavý právní zájem již proto, že jeho nárok nelze pojmově podřadit označenému ustanovení. V situaci, kdy popření pohledávky úpadcem nemá pro zjištění pohledávky v konkursu význam (§ 23 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání) a má pouze následek plynoucí z ustanovení § 45 odst. 2 ZKV, a kdy konkurs prohlášený na majetek úpadce 17. 1. 2003 stále trvá, by žaloba musela být zamítnuta i při existenci naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, uzavřel soud.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 17. 1. 2007 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud uvedl, že přezkumné jednání je jednáním, které soud nařídí k přezkoumání přihlášených pohledávek. Jde tedy o jednání soudu ve smyslu ustanovení § 115 o. s. ř. a nikoliv o právní vztah či právo. Určovací žalobou ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. proto nelze uplatnit určení, že přezkumné jednání je neplatné.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel řešení otázky, zda účastník konkursního řízení má právo domáhat se určovací žalobou vyslovení neplatnosti přezkumného jednání.

Konkrétně dovolatel poukazuje na to, že přezkumné jednání v jeho konkursní věci, vedené u Krajského soudu v Ostravě se dne 13. 10. 2003 konalo, ačkoliv jako úpadce žádal o odročení jednání. Tvrdí, že přezkumné jednání samotné trpělo vadami, které způsobují, že protokol o jednání nemá náležitosti veřejné listiny, neboť tyto protokoly jsou nepřezkoumatelné, odkazují na listiny, které neexistují, navíc není zřejmé, kdo se jednání zúčastnil, apod.

Podle dovolatele je třeba si položit otázku, jaké právní instrumenty poskytuje právní řád úpadci k ochraně jeho práv, dojde-li v postupu konkursního soudu k pochybení a nesprávnostem, které mohou mít pro úpadce negativní důsledky. Při právní konstrukci zvolené soudy nižších stupňů, je podle dovolatele nutno dovodit, že úpadce není v tomto stadiu řízení chráněn a že mu právní řád neposkytuje žádnou ochranu pro případ nezákonného postupu konkursního soudu při přezkumném jednání. Dle dovolatele je zcela pochopitelné, že s ohledem na principy demokratického státu a právní ochranu účastníků soudního řízení, a v neposlední řadě i s ohledem na princip spravedlivého procesu, není možné mít za to, že takovýto stav je správný. Dále dovolatel dovozuje, že v každém stadiu řízení musí mít účastník zachovány možnosti k tomu, aby se domohl ochrany svých zákonných práv. Dovolatel míní, že při absenci speciálního právního institutu je nutno aplikovat institut práva, který k ochraně účastníka řízení je v daném stadiu nejbližší; za takový považuje určovací žalobu.

Dovolatel kritizuje závěr soudů obou stupňů, že přezkumné jednání je procesním úkonem, který

nelze žádnými prostředky fakticky napadnout. Tento závěr pak má za rozporný s názorem, který vyslovil Ústavní soud ve svém rozhodnutí (nálezu) ze 4. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 72/2006 (jde o nález uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 43, ročníku 2006, části I., pod pořadovým číslem 178). Z tohoto nálezu (z něž se v dovolání cituje) podle dovolatele plyne, že je možné provést nové přezkumné jednání a tohoto práva se dovolatel domáhá právě žalobou na určení neplatnosti přezkumného jednání. Kdyby totiž soudy žalobě vyhověly, pak by nepochybně bylo nutno provést nové přezkumné jednání. Je tedy zřejmé, pokračuje dovolatel, že není pojmově vyloučeno domáhat se určení neplatnosti přezkumného jednání, když z pohledu konečného následku a výsledku jde jen o otázku použití právních instrumentů k dosažení tohoto stavu. Dovolatel je přitom názoru, že jím zvolený způsob ochrany byl přiměřený a ústavní.

Soudy proto věc zhodnotily nesprávně, dovodily-li, že dovolatel nemá naléhavý právní zájme na určení neplatnosti přezkumného jednání a že nelze očekávat, že určovací žaloba bude plnit zákonný účel.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro posouzení otázky předkládané mu k řešení dovolatelem, v dovolacím řízení dosud neřešené.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány, ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto, v hranicích právních otázek vymezených dovoláním zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. žalobou (návrhem na zahájení řízení) lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Dle ustanovení § 21 ZKV k přezkoumání přihlášených pohledávek nařídí soud přezkumné jednání; správce a úpadce k němu předvolá obsílkou doručovanou do vlastních rukou s poučením o nezbytnosti jejich účasti. Přezkoumání se děje podle seznamu sestaveného správcem (odstavec 1). Úpadce i konkursní věřitelé mohou popírat pravost, výši i pořadí všech přihlášených pohledávek (odstavec 2). Výsledek přezkumného jednání se zapíše do seznamu přihlášených pohledávek předloženého správcem a takto upravený seznam tvoří součást zápisu o přezkumném jednání; věřitelům na jejich žádost soud vydá výpis (odstavec 3).

Ustanovení § 23 odst. 1 ZKV pak určuje, že pohledávka se pokládá za zjištěnou, byla-li uznána správcem a nebyla-li popřena žádným z konkursních věřitelů. Popření pohledávky úpadcem se poznamená v seznamu přihlášených pohledávek, ale nemá pro zjištění pohledávky význam.

Z ustanovení § 45 ZKV se pak podává, že zrušením konkursu zanikají účinky prohlášení konkursu uvedené v § 14 odst. 1 písm. a) až e), g), i) a l); platnost a účinnost úkonů provedených v průběhu konkursu tím není dotčena (odstavec 1). Na základě seznamu přihlášek lze pro zjištěnou pohledávku, kterou úpadce výslovně nepopřel, po zrušení konkursu vést výkon rozhodnutí na úpadcovo jmění (odstavec 2).

Podle ustanovení § 66b odst. 4 ZKV, prominutí zmeškání lhůty není přípustné.

V této podobě platila citovaná ustanovení již v době prohlášení konkursu na majetek dovolatele a do doby, kdy byl zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem),

účinným od 1. 1. 2008, zrušen zákon o konkursu a vyrovnání, změn nedoznala.

Přezkumné jednání v konkursním řízení vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání je zvláštním druhem soudního jednání, jehož cílem a smyslem je sestavit seznam pohledávek, které se v konkursu pokládají za zjištěné. Jde o jednání, jež z povahy věci nelze uskutečnit bez osobní účasti správce konkursní podstaty. Úpadce (kterého konkursní soud k přezkumnému jednání předvolává stejně jako správce konkursní podstaty obsílkou doručovanou do vlastních rukou s poučením o nezbytnosti účasti - srov. § 21 odst. 1, větu první, ZKV) může být při přezkumném jednání zastoupen. Nezúčastní-li se nezastoupený úpadce přezkumného jednání, zváží konkursní soud, zda má být jednání i tak uskutečněno, u vědomí, že zásadně neexistují překážky, jež by tomu bránily. Při přezkumném jednání přitom ani tak nejde o přítomnost úpadce jako účastníka řízení, ale spíše jako osoby, která může podat vyjádření ke sporným případům (ke sporným pohledávkám jeho věřitelů); srov. k tomu v literatuře např. Zoulík, F.: Zákon o konkursu a vyrovnání. - Komentář, 3. vydání. Praha C. H. Beck 1998, str. 140.

Ve vztahu k pohledávkám, které konkursní věřitelé přihlásili do konkursu vedeného na majetek úpadce, je úpadcovo právo zabránit za trvání konkursu jejich uspokojení výrazně oslabeno především tím, že prohlášením konkursu na jeho majetek přešlo právo nakládat s majetkem konkursní podstaty na správce konkursní podstaty (srov. § 14 odst. 1 písm. a/, i § 14a ZKV, v rozhodném znění). Právě na tuto úpravu logicky navazuje úprava obsažená v § 23 odst. 1 ZKV, z níž se podává, že právo vyloučit určitou (přihlášenou) pohledávku z uspokojení v konkursu (za trvání konkursu) přiznává zákon (prostřednictvím popěrného úkonu, jenž musí být projevem při přezkumném jednání) pouze správci konkursní podstaty a (z titulu daného tím, že nebyli účastníky právního vztahu mezi úpadcem a přihlašovatelem pohledávky a jako takoví jej pro případ, že by ohrožoval /lepší/ poměrné uspokojení jejich přihlášení pohledávky v konkursu, mohou zpochybnit) ostatním konkursním věřitelům.

Přitom dále platí a pro konkursní řízení je charakteristické, že se člení na několik relativně samostatných fází. První, přípravná fáze, počíná podáním návrhu na prohlášení konkursu a končí prohlášením konkursu, druhá, realizační fáze, se v době od prohlášení konkursu do podání konečné zprávy správcem konkursní podstaty pojí s přihlašovaním pohledávek věřitelů, zjišťováním majetku patřícího do konkursní podstaty a zpeněžováním tohoto majetku a třetí, závěrečná fáze, počínající rozvrhovým usnesením, zahrnuje vlastní rozvrh výtěžku zpeněžení majetku konkursní podstaty mezi věřitele a zrušení konkursu. Tyto fáze se zpravidla uzavírají rozhodnutími, jež činí některé (byť chybné) kroky a postupy v konkursu nevratnými. I uvnitř jednotlivých fází konkursního řízení pak lze nalézt procesní situace a procesní úkony, jejichž zmeškání (nebo i jen prosté opakování) je uskutečnitelné a zhojitelné jen s obtížemi nebo vůbec (to je mimo jiné dáno i četností /mnohostí/ účastníků konkursního řízení, které lze v této souvislosti zjednodušeně leč přiléhavě charakterizovat jako „hromadnou exekuci“).

V zákoně o konkursu a vyrovnání se tento princip projevuje kupříkladu úpravou obsaženou v § 66b odst. 4 (znemožňující prominutí zmeškaných lhůt) nebo v § 45 odst. 1 ZKV, části věty za středníkem, deklarovanou nevratností (platností a účinností) úkonů provedených v průběhu konkursu i po jeho zrušení (lhostejno, z jakých důvodů ke zrušení došlo). Srov. k tomu pro insolvenční řízení (obdobně a přesněji) § 83 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů, jenž určuje, že prominutí zmeškání lhůty v insolvenčním řízení není přípustné a že totéž platí, jde-li o zmeškání soudního jednání, včetně zmeškání schůze věřitelů nebo přezkumného jednání.

Přezkumné jednání je v pojetí zákona o konkursu a vyrovnání vnímáno jako zvláštní soudní jednání, při kterém jediné lze účinně přezkoumat přihlášené pohledávky konkursních věřitelů (jejich popření s účinky předjímanými pro další chod konkursního řízení ustanovením § 23 a násl. ZKV není mimo přezkumné jednání možné). Zákon o konkursu a vyrovnání přitom počítá s neopakovatelností přezkumného jednání (s tím, že proběhne pouze jediné přezkumné jednání). To se projevuje navenek

i tím, že přezkum pohledávek přihlášených z hlediska běhu lhůty k tomu určené v usnesení o prohlášení konkursu (§ 13 odst. 2 písm. c/ ZKV) opožděně, je sice možný (stalo-li se tak v intencích § 22 ZKV nejpozději do dvou měsíců od „prvního“ přezkumného jednání), ale ono „další“ přezkumné jednání svolané za účelem přezkoumání opožděných přihlášek, již zákon o konkursu a vyrovnání označuje jako „zvláštní“ přezkumné jednání.

Přitom mohou nastat (ponecháme-li pro účely dalšího výkladu stranou osobu správce konkursní podstaty, coby zvláštního procesního subjektu, bez jehož přítomnosti přezkumné jednání vůbec nemůže naplnit svůj zákonem sledovaný účel) tyto základní procesní situace:

1) Účastník konkursního řízení (konkursní věřitel nebo úpadce), ač byl k přezkumném jednání včas a řádně předvolán, se k přezkumném jednání bez omluvy nedostaví. V takovém případě zmeškání soudního roku (byť k němu došlo z jinak omluvitelných důvodů) již zhojit nelze – účastník se připravil o možnost popřít přezkoumávané pohledávky – což plyne z dikce § 66b odst. 4 ZKV (byla zmeškána lhůta k účasti na přezkumném jednání a k uskutečnění popěrného úkonu).

2) Konkursní věřitel, který byl k přezkumnému jednání včas a řádně předvolán, požádá o jeho odročení a k přezkumném jednání se nedostaví. Taková omluva není důvodem k odročení přezkumného jednání, bez zřetele k tomu, že šlo o omluvu důvodnou a včasnou.

To je dáno mnohostí věřitelů, z níž by mohl vyplynout důvod pro odročení přezkumného jednání prakticky při každém jeho nařízení. Zde filosofie zákona spočívá na předpokladu, že konkursní věřitel, který hodlá při přezkumném jednání uskutečnit své popěrné právo ve vztahu k pohledávce jiného přihlášeného konkursního věřitele, tak zásadně nečiní na základě informací, jež o této pohledávce získá při vlastním přezkumném jednání, nýbrž na základě přípravy na přezkumné jednání postupem podle § 20 odst. 7 ZKV, jakož i na předpokladu, že takový konkursní věřitel se může dát při přezkumném jednání v případě potřeby zastoupit. Také konkursní věřitel, jehož žádosti o odročení přezkumného jednání konkursní soud nevyhověl, proto již nemá k dispozici žádný prostředek, jenž by mu navrátil lhůtu ke zmeškání popěrného úkonu.

3) Úpadce, který byl k přezkumnému jednání včas a řádně předvolán, požádá o jeho odročení a k přezkumném jednání se nedostaví. Taková omluva:

a) Není důvodem k odročení přezkumného jednání, jestliže šlo o omluvu opožděnou nebo nedůvodnou. Úpadce, jehož žádosti o odročení přezkumného jednání konkursní soud nevyhověl, proto již nemá k dispozici žádný prostředek, jenž by mu navrátil lhůtu ke zmeškání popěrného úkonu (nemá na účast u přezkumného jednání „nárok“).

b) Je důvodem k odročení přezkumného jednání, jestliže šlo o omluvu včasnou a zároveň důvodnou. Zákon o konkursu a vyrovnání totiž v § 21 odst. 1 počítá s „nezbytností“ úpadcovy účasti, posuzovanou ovšem – jak s odkazem na literaturu rozebráno výše – nikoliv právy, jež může při přezkumném jednání pro sebe vykonat sám úpadce, nýbrž přínosem, jež jeho účast (coby osoby obeznámené s právními vztahy, z nichž vzešly přihlašované pohledávky) může mít pro ostatní přítomné (co do informací významných pro rozhodnutí, zda konkursní věřitel nebo správce konkursní podstaty má tu či onu pohledávku popřít). V této souvislosti ovšem bude jinak (co do jiného stupně potřebnosti odročení) posuzována žádost o odročení přezkumného jednání u úpadce, jenž je osobou právnickou (za něj mohou konat a potřebné informace sdílet různé osoby) a jinak u úpadce, jenž je osobou fyzickou.

4) Úpadce nebyl k přezkumnému jednání včas a řádně předvolán a přezkumné jednání přesto proběhlo. Přitom závada v doručení předvolání úpadci mohla být buď závadou zjevnou (soud ani v době konání přezkumného jednání ani v době pozdější neměl k dispozici doklad prokazující úpadcovo obeslání) nebo závadou skrytou (doklad prokazující řádné a včasné obeslání úpadce měl všechny potřebné náležitosti, na jejichž základě soudu nic nebránilo přezkumné jednání provést /navenek šlo o situaci popsanou výše pod bodem 1/, avšak dodatečně vyšlo najevo, že takový doklad obeslání dlužníka neprokazoval /podpis dlužníka na předvolání byl zfalšován, nebo byla vyvrácena domněnka doručení předvolání dlužníku/). V tomto případě nepřicházejí v úvahu ani formulace o tom, že dlužník přezkumné jednání „zmeškal“ neboť zmeškat v uvedeném smyslu je možné pouze soudní jednání, k němuž byla příslušná osoba řádně a včas obeslána.

Z důvodů popsaných výše při vysvětlení povahy přezkumného jednání však dokonce ani v případech uvedených pod bodem 3) písm. b) a pod bodem 4) není možné dodatečně napravit procesní pochybení při vadném vyhodnocení možnosti konat přezkumné jednání v nepřítomnosti nedostavivšího se dlužníka tím, že by výsledky proběhnuvšího přezkumného jednání byly anulovány a proběhlo by nové „první“ přezkumné jednání.

S přihlédnutím k tomu, že nejvýraznější zásah do úpadcových procesních práv (v situaci popsané pod bodem 4/) by typově mohl vyjít najevo i s velkým časovým odstupem, by anulování výsledku již konaného přezkumného jednání vneslo nejen právní nejistotu do řešení otázky, kdy uběhla konkursním věřitelům propadná lhůta k přihlašování pohledávek počítaná (v § 22 odst. 2 ZKV) právě od „prvního“ přezkumného jednání, nýbrž i do řešení otázky účinnosti popěrných úkonů provedených při anulovaném přezkumném jednání konkursními věřiteli nebo správcem konkursní podstaty a incidenčních sporů na základě těchto popření vedených.

Při úvaze o přiměřeném (proporcionálním) způsobu nápravy procesní újmy vyvolané v poměrech úpadce tím, že přezkumné jednání nesprávně proběhlo bez jeho účasti, je tudíž možnost, že by soud výsledky přezkumného jednání „zrušil“ („anuloval“), nebo že by dokonce (jak požaduje dovolatel) vyslovil, že šlo o přezkumné jednání „neplatné“ nutno odmítnout jako zcela nevyhovující a narušující ústavně garantovaný pilíř právního státu, jímž je princip právní jistoty ve vztahu k právům a povinnostech řady dalších subjektů, jež mohly být výsledky přezkumného jednání i jeho prostým konáním na svých právech dotčeny také. Již na tomto základě lze uzavřít, že dovolatelova žaloba nemá (a nemůže mít) věcné opodstatnění.

Samostatným a samozřejmým důvodem zamítnutí žaloby (plynoucím i z argumentace soudů nižších stupňů) je rovněž skutečnost, že dovolatel se vyslovením „neplatnosti“ přezkumného jednání domáhá samostatnou žalobou podle části třetí občanského soudního řádu. Je nemyslitelné, aby o „neplatnosti“ či „zrušení výsledků“ jakéhokoli soudního jednání rozhodoval (mohl rozhodovat) jiný soud než ten, před kterým takové soudní jednání proběhlo a pouze v rámci daného (probíhajícího) soudního řízení.

Kdyby mělo platit, že obecný soud (nikoli konkursní soud, který řízení vede) může svým rozhodnutím na základě žaloby zrušit či prohlásit za neplatné přezkumné jednání, jež proběhlo v konkursní věci, pak by bylo třeba se ptát, proč by nemohlo být v samostatně vedeném soudním sporu prohlášeno za neplatné též jakékoli jiné soudní jednání jakéhokoli jiného soudu (např. soudní jednání, při kterém byl vyhlášen rozsudek pro zmeškání, odvolací jednání, při kterém došlo k uznání žalobou uplatněného nároku nebo k uzavření smíru apod.).

Žalobou podle § 80 písm. c) o. s. ř. se tudíž nelze úspěšně domáhat vyslovením neplatnosti jakéhokoliv soudního jednání.

Zbývá dodat, jaký prostředek má úpadce k dispozici ke zjednání nápravy procesní újmy vyvolané tím, že (v situacích popsaných výše pod bodem 3/ písm. b/ a pod bodem 4/) mu bylo upřeno právo popřít při přezkumném jednání přihlášenou pohledávku a předejít tím tomu, aby seznam přihlášek pro danou zjištěnou (a za trvání konkursu plně neuhrazenou) pohledávku sloužil konkursnímu věřiteli po zrušení konkursu jako exekuční titul, na jehož základě lze vést výkon rozhodnutí na úpadcovo jmění (§ 45 odst. 2 ZKV).

Jako první se nabízí možnost, že by konkursní soud (na žádost úpadce) svolal další „zvláštní“ přezkumné jednání, na kterém by byla otevřena možnost přezkoumání pohledávek, jež byly předmětem konání onoho „prvního“ přezkumného jednání, z něž byl úpadce vyloučen, přičemž právo nového přezkumu by měl jen úpadce sám (ve vztahu ke konkursním věřitelům i správci konkursní podstaty zůstávají výsledky „prvního“ přezkumného jednání zachovány). Takový postup je nicméně zbytečně těžkopádný v situaci, kdy je zjevné, že účast konkursních věřitelů by byla jen formalitou a kdy výsledky onoho dodatečného přezkoumání nemají žádný vliv na další chod konkursu (v intencích § 23 odst. 1 ZKV nemají význam pro zjištění pohledávky a ve hře je - v intencích § 45 odst. 2 ZKV - pouze otázka dalšího osudu pohledávky po zrušení konkursu).

Podle přesvědčení Nejvyššího soudu je popsaný problém řešitelný obdobným způsobem jako v případě, kdy správce konkursní podstaty nezařadil přihlášenou pohledávku konkursního věřitele na seznam přihlášených pohledávek (subjektivně a nesprávně se domníváje, že přes výzvu k odstranění vad přihlášky zůstala přihláška vadnou, nebo že je opožděná). V takovém případě soudní praxe připouští možnost konkursního věřitele vznést v rámci konkursního řízení návrh, aby jeho pohledávka byla zařazena na seznam přihlášených pohledávek (a tím mohla být přezkoumána), o kterém rozhoduje konkursní soud usnesením, proti němuž je odvolání přípustné (srov. v tomto ohledu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 601/2005, 602/2005, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2008, sp. zn. 29 Odo 3972/2008, jež jsou veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Úpadce, který byl konkursním soudem nesprávně vyloučen z možnosti účastnit se přezkumného jednání a tím i z možnosti popřít některou z přihlášených pohledávek za účelem vyloučení účinků předjímaných ustanovením § 45 odst. 2 ZKV, může žádat konkursní soud, aby do upraveného seznamu přihlášených pohledávek, který zachycuje výsledek přezkumného jednání a který tvoří součást zápisu o přezkumném jednání, zapsal jeho popření pohledávky. Proti rozhodnutí soudu o takovém návrhu je odvolání přípustné (nejde o rozhodnutí vydané v rámci dohlédací činnosti soudu). Povahou věci je dáno, že proti takovému rozhodnutí se může v případě, že mu nebylo vyhověno, odvolat úpadce a v případě, že úpadce úspěšný byl, pak konkursní věřitel dotčené pohledávky. Přitom se nezkoumají důvody popření, nýbrž pouze otázka, zda jsou splněny předpoklady pro dodatečný zápis popěrného úkonu úpadce do seznamu. Jakmile nabude právní moci usnesení, jímž soud návrhu úpadce vyhoví, provede takový zápis v seznamu i technicky s vyznačením údaje o datu doplnění, důvodu doplnění a o tom, kdo seznam takto doplnil.

Takový návrh však lze úspěšně podat jen do doby, než nastanou účinky zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení, s nímž jediným se pojí postup předjímaný v § 45 odst. 2 ZKV (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2005, sp. zn. [20 Cdo 235/2005](#), jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Dlužno dodat, že procesní situace popsaná výše pod bodem 4) může (výjimečně) vyjít najevo až poté, kdy bude konkurs na majetek úpadce zrušen po splnění rozvrhového usnesení. V takovém (a jen v takovém) případě, lze připustit (a závěry, jež Nejvyšší soud dříve formuloval v usnesení ze dne 12. 4. 2007, sp. zn. [20 Cdo 2479/2006](#) - dostupném opět na webových stránkách Nejvyššího soudu - dílčím způsobem zpřesnit), aby se dřívější úpadce při nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce na jeho majetek na základě exekučního titulu, jímž má být (ve smyslu § 45 odst. 2 ZKV) seznam přihlášek,

ubránil tvrzením, že uvedený seznam přihlášek nemůže být exekucním titulem, jelikož byl jako úpadce vyloučen z účasti na přezkumném jednání. To současně předpokládá, že soud výkonu rozhodnutí prověří, zda z pohledu výše popsaného jde o námitku opodstatněnou.

Povinnému, který měl do skončení konkursu vedeného na jeho majetek možnost vznést návrh na doplnění popěrného úkonu na upravený seznam přihlášených pohledávek, avšak neučinil tak, již uvedená obrana v rámci vykonávacího (exekucního) řízení k dispozici není. Nejvyšší soud uzavírá, že závěry, jež formuloval výše, jsou podle jeho přesvědčení ústavně konformním výkladem zkoumaných norem konkursního a procesního práva, a že tyto závěry (přes svou odlišnost co do zvoleného způsobu řešení nápravy) neodporují ani argumentaci, ze které ve výše označeném nálezu, sp. zn. I. ÚS 72/2006, vyšel Ústavní soud.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl.